

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.007.05.2018

Paweł Surówka, Prezes Zarządu
Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA,
Al. Jana Pawła II 24,
00-133 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/019 Odprawy dla kadry kierowniczej w strategicznych spółkach Skarbu Państwa w latach 2011-2017.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna, Al. Jana Pawła II 24, 00-133 Warszawa ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Surówka, Prezes Zarządu, pełniący funkcję od 13 kwietnia 2017 r. do chwili obecnej. W okresie objętym kontrolą funkcję Prezesa Zarządu, poprzednio pełnili: <ul style="list-style-type: none">– Andrzej Klesyk, od dnia 1 stycznia 2011 r. do dnia 9 grudnia 2015 r.,– Dariusz Krzewina, p.o. Prezesa Zarządu od dnia 10 grudnia 2015 r. do dnia 18 stycznia 2016 r.,– Michał Krupiński, od dnia 19 stycznia 2016 r. do dnia 22 marca 2017 r., (akta kontroli str. 25-26)
Zakres przedmiotowy kontroli	Zasady kształtowania wynagrodzeń kadry kierowniczej spółki, jako podstawy do naliczania odpraw. Wyniki ekonomiczno-finansowe spółki. Zasadność przyznawania w umowach z członkami kadry kierowniczej spółki dodatkowych świadczeń, w tym w postaci odpraw oraz odszkodowań z tytułu zakazu konkurencji. Stosowanie w praktyce zasad wynagradzania osób zatrudnianych na stanowiskach kierowniczych spółki, w tym wypłat świadczeń m.in. w postaci odpraw i odszkodowań z tytułu zakazu konkurencji. Fluktuacja kadr na stanowiskach kierowniczych spółki, w tym na stanowiskach członków zarządu.
Okres objęty kontrolą	od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2017 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 3 pkt 4 <i>ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli</i> ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Agnieszka Siwczyk, inspektor Kontroli Państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/85/2018 z dnia 25 września 2018 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: PZU lub Spółka.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 524 ze zm. Dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia przyjęte w PZU, w okresie objętym kontrolą, rozwiązania dzięki którym m.in. Spółka nie ponosiła kosztów odpraw wypłacanych członkom Zarządu. W latach 2011-2017 PZU nie była zobligowana do stosowania ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁴. Z dwumiesięcznym opóźnieniem wdrożono przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami⁵.

NIK ocenia negatywnie przypadki działań Rady Nadzorczej⁶, które nosiły znamiona niegospodarności, a także naruszały przepisy prawa pracy. W lipcu 2013 r. RN podjęła uchwałę w sprawie kształtowania wynagrodzeń siedmiu członków Zarządu PZU, z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 2013 r. Na podstawie zawartych umów – stosownie do tej uchwały – dwóm członkom Zarządu, którym podwyższono wynagrodzenie, wypłacono wyrównanie w łącznej kwocie [...]⁷, co zdaniem NIK było działaniem niegospodarnym. Natomiast zawarcie umów z pozostałymi pięcioma osobami, na mocy których obniżono wynagrodzenia, z mocą od dnia 1 stycznia 2013 r., naruszało postanowienia *Kodeksu pracy*⁸.

Działaniem niegospodarnym była także wypłata ekwiwalentów za urlop wypoczynkowy w sytuacji zwalniania pracowników ze świadczenia pracy przez okres ponad trzech miesięcy. W 2016 r. Spółka wypłaciła [...] jako ekwiwalenty za urlop.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹⁰ kontrolowanej działalności

Przedmiotem działalności Spółki jest wykonywanie działalności ubezpieczeniowej oraz reasekuracyjnej i bezpośrednio z nimi związanych.

Według stanu na dzień 1 stycznia 2011 r. Skarb Państwa posiadał 45,19% akcji, a pozostali akcjonariusze 54,81%. Na dzień 30 czerwca 2018 r. posiadał 34,1875% akcji, Otwarty Fundusz Emerytalny Nationale-Nederlanden – 5,0325%. a pozostali akcjonariusze 60,7800%.

OBSZAR

1. Dynamika kształtowania wyników ekonomiczno-finansowych Spółki w latach 2011-2017

Przychody z podstawowej działalności operacyjnej Spółki w latach 2011-2017 wyniosły odpowiednio: 8 259 291,0 tys. zł, 8 658 560,0 tys. zł, 8 454 332,0 tys. zł,

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz.U. z 2018 r., poz. 1252 ze zm. Dalej: *ustawa kominowa*.

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 2190 ze zm. Dalej: *ustawa o wynagrodzeniach zarządu*.

⁶ Dalej: RN.

⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej - Dz.U. z 2018 r. poz. 1330 ze zm. (zwanej dalej: *uodip*) w zw. z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji – Dz.U. z 2018 r. poz. 419 ze zm. (zwanej dalej: *uoznk*). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

⁸ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Dz.U. z 2014 r. poz. 1502 ze zm. Dalej: Kp.

⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

¹⁰ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

8 312 429,0 tys. zł, 8 368 564,0 tys. zł, 9 589 443,0 tys. zł, 11 638 324,0 tys. zł. W porównaniu do 2011 r. przychody z działalności operacyjnej w latach 2012-2015 utrzymywały się na zbliżonym poziomie 100,6-104,8%, natomiast w kolejnych dwóch latach wzrosły odpowiednio do 116,1% i 140,9%.

W latach 2011-2017 Spółka wypracowała zyski netto w kwocie kolejno: 2 582 303,0 tys. zł, 2 580 720,0 tys. zł, 5 106 345,0 tys. zł, 2 636 733,0 tys. zł, 2 248 522,0 tys. zł, 1 592 951,0 tys. zł, 2 433 874,0 tys. zł. Zysk netto w latach 2012-2017 stanowił odpowiednio: 99,9%, 197,7%, 102,1%, 87,1%, 61,7%, 94,3% wyniku osiągniętego w 2011 r.

Koszty Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki w latach 2011-2017 wynosiły kolejno: 7 126,0 tys. zł, 9 521,0 tys. zł, 12 887,0 tys. zł, 15 194,0 tys. zł, 15 869,0 tys. zł, 15 508,0 tys. zł, 12 296,0 tys. zł. W latach 2012-2015 koszty Zarządu i Rady Nadzorczej znacząco wzrastały i stanowiły odpowiednio 133,6%, 180,8%, 213,2%, 222,7% kwot wydatkowanych na ten cel w 2011 r. W 2016 r. wydatki nieznacznie zmalały, ale utrzymały się na poziomie 217,6%. Znaczące obniżenie wynagrodzeń w tej pozycji bilansowej odnotowano w 2017 r., w którym osiągnęły one poziom 172,6% w porównaniu do kosztów poniesionych w 2011 r.

Udział kosztów Zarządu i Rady Nadzorczej w ogólnych kosztach wynagrodzeń w Spółce w latach 2011-2017 wynosił kolejno: 0,8%, 1,0%, 1,5%, 1,4%, 1,4%, 1,3%, 1,0%. Udział tej pozycji kosztów w porównaniu do ogólnych kosztów wynagrodzeń utrzymywał się na stabilnym, niskim poziomie w całym kontrolowanym okresie.

Wartość aktywów spółki na koniec lat 2011-2017 wynosiła kolejno: 27 397 857,0 tys. zł, 29 913 216,0 tys. zł, 30 136 572,0 tys. zł, 34 629 778,0 tys. zł, 36 358 361,0 tys. zł, 37 418 630,0 tys. zł, 42 388 360,0 tys. zł.

Średnioroczne zatrudnienie w Spółce w ww. latach (w etatach) wynosiło: 10,7 tys., 10,2 tys., 9,9 tys., 9,8 tys., 9,9 tys., 9,8 tys., 9,3 tys. etatów.

(akta kontroli str. 21-23)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

OBSZAR

2. Zasady kształtowania wynagrodzeń dla członków Zarządu i kadry kierowniczej w Spółce

2.1. Określanie poziomu wynagrodzeń członków Zarządu w okresie obowiązywania przepisów ustawy kominowej.

Opis stanu
faktycznego

W latach 2011-2016 PZU, jako spółka z udziałem mniejszościowym Skarbu Państwa, nie była objęta obowiązkiem stosowania *ustawy kominowej*.

W § 25 ust. 2 pkt 4 Statutu PZU¹¹ upoważniono Radę Nadzorczą do zawierania, rozwiązywania i zmiany umów z członkami Zarządu oraz ustalania zasad ich wynagradzania i wynagrodzeń. Wysokość wynagrodzenia członków Zarządu ustalała RN w uchwałach w sprawie akceptacji projektów umów o pracę¹² oraz w uchwałach

¹¹ Uchwała RN nr URN/54/2018 z 29 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia tekstu jednolitego statutu PZU SA.

¹² Uchwała Rady Nadzorczej Nr URN/53/2010 z 6 grudnia 2010 r. w sprawie akceptacji projektów umów o pracę oraz projektów umów o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej po ustaniu stosunku pracy dla Prezesa Zarządu PZU SA oraz Członków Zarządu PZU SA.

w sprawie ustalenia indywidualnej wysokości wynagrodzenia miesięcznego zasadniczego i maksymalnego wskaźnika nagrody rocznej¹³.

Wysokość wynagrodzeń członków Zarządu w latach 2011-2012 kształtowała się na poziomie od [...]¹⁴. W 2013 r. dwóm członkom Zarządu zwiększono odpowiednio z [...]¹⁵, zaś pozostałym obniżono do poziomu [...]¹⁶. W 2016 r. wynagrodzenie członków Zarządu ukształtowano w przedziale [...]¹⁷. W związku z wdrożeniem *ustawy o wynagrodzeniach zarządu* wynagrodzenie członków Zarządu w 2017 r zostało obniżone do poziomu [...]¹⁸.

(akta kontroli str. 213-230, 250-267, 285-305; 337-372, 474-475, 480-495, 504-526, 534-545, 547-550, 552-574, 790-796)

2.2. Zmiana w 2016 r. podstawy prawnej dotyczącej zasad określania poziomu wynagrodzeń członków Zarządu

Opis stanu faktycznego

W związku z koniecznością wdrożenia przez Spółkę nowych regulacji wewnętrznych zgodnych z *ustawą o wynagrodzeniach zarządu*, Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy¹⁹ uchwaliło w dniu 8 lutego 2017 r. zasady kształtowania wynagrodzeń Członków Zarządu PZU²⁰. Uchwała NWZA upoważniała RN do określenia wysokości wynagrodzenia dla poszczególnych członków Zarządu w przedziale kwotowym mieszczącym się w granicach od siedmio- do piętnastokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS²¹, a także wyznaczyła m.in. cele zarządcze oraz zasady przyznania wynagrodzenia zmiennego. Uchwała obejmowała także regulacje dotyczące zakazu prowadzenia działalności konkurencyjnej. W dniu 27 czerwca 2018 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy²² dokonało zmian uchwały z dnia 8 lutego 2017 r. w zakresie wysokości wynagrodzenia zmiennego przysługującego członkom Zarządu, a także doprecyzowało zasady jego wypłaty oraz wprowadziło możliwość przyznania prawa do świadczeń dodatkowych.

(akta kontroli str. 790-802, 833-836)

Uchwałą z dnia 6 lipca 2017 r. RN²³ ustaliła wynagrodzenie członków Zarządu w górnej granicy przedziału określonego w ustawie, zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 5 *ustawy o wynagrodzeniach zarządu* oraz wzór umowy o świadczenie usług zarządzania.

(akta kontroli str. 552-574; 576-639)

¹³ Uchwała RN Nr URN/37/2013 z dnia 9 lipca 2013 r. w sprawie ustalenia zasad wynagradzania i wynagrodzeń dla członków Zarządu PZU SA oraz akceptacji projektów umów o pracę dla Prezesa PZU SA i Członków Zarządu PZU SA z późniejszymi zmianami; Uchwała RN PZU SA Nr URN/38/2013 z 9 lipca 2013 r. w sprawie akceptacji wysokości wynagrodzenia miesięcznego zasadniczego oraz maksymalnego wskaźnika nagrody rocznej dla Prezesa Zarządu i Członków Zarządu PZU SA ze zm.

¹⁴ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

¹⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

¹⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

¹⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

¹⁸ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

¹⁹ Dalej: NWZA.

²⁰ Uchwała Nr 4/2017 NWZA z dnia 8 lutego 2017 r. dotycząca zasad kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu PZU.

²¹ Dalej: podstawa wymiaru.

²² Dalej: WZA.

²³ Uchwała Nr URN/48/2017 RN z dnia 6 lipca 2017 r. dotycząca wynagrodzeń członków Zarządu PZU.

Wynagrodzenie członków Zarządu zostało określone w umowach o świadczenie usług na poziomie [...]²⁴.

(akta kontroli str. 213-230, 250-267, 285-305; 337-372)

2.3. Zasady wynagradzania kadry kierowniczej Spółki (poza Zarządem w latach 2011-2017)

Opis stanu faktycznego

W PZU wdrożono system zarządzania przez cele, oparty na założeniu kaskadowania kluczowych celów strategicznych Spółki na poszczególne obszary, pionów funkcjonalne i szczeble zarządzania, oceny stopnia realizacji oraz powiązania wyników z systemem motywacyjnym. W 2014 r. zmieniono zasady dokonywania oceny realizowanych celów i wskaźniki jakie są wykorzystywane do ich obliczenia.

W kontrolowanym okresie wynagrodzenie pracowników na stanowiskach dyrektorów najwyższego szczebla kształtowało się następująco: w latach 2011-2013 na poziomie od [...], 2014-2016 od [...]. W 2017 r. dokonano obniżenia wynagrodzenia do poziomu [...] z jednoczesną zmianą wysokości wskaźnika premiowego.

(akta kontroli str. 385-386, 646-722)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) W 2013 r., RN PZU podjęła uchwałę²⁶ zmieniającą wysokość wynagrodzeń członków Zarządu z mocą obowiązywania od 1 stycznia 2013 r. w przypadku Prezesa wynagrodzenie zwiększono o [...]²⁷, w przypadku jednego członka Zarządu o [...]²⁸, pozostałym pięciu obniżono wynagrodzenie o kwoty w przedziale od [...]²⁹. Według Przewodniczącego RN³⁰ termin wejścia w życie zmian w wysokości wynagrodzenia członków Zarządu z datą wsteczną był zgodny z jej intencją. Nie przedstawiono uzasadnienia merytorycznego tych decyzji.

W związku z powyższym zawarto nowe umowy z członkami zarządu w sierpniu (pięć) i we wrześniu (dwie) z mocą ich obowiązywania od 1 stycznia 2013 r. Wynagrodzenie według nowej stawki wypłacano począwszy od sierpnia 2013 r. w przypadku członków zarządu, którym podwyższono wynagrodzenie PZU wypłaciła wyrównanie wynagrodzenia w łącznej kwocie [...]³¹. W ocenie NIK, wypłacenie podwyższonych wynagrodzeń dwóm członkom Zarządu z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2013 r. było działaniem niegospodarnym.

Z kolei zawarcie z pięcioma członkami Zarządu umów obniżających im wynagrodzenia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2013 r. stanowiło naruszenie postanowień art. 84 Kp. Zgodnie z tym przepisem pracownik nie może zrzec się prawa do wynagrodzenia już nabytego. Przepis ma charakter bezwzględny, co ozna-

²⁴ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

²⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

²⁶ Uchwała RN PZU SA Nr URN/37/2013 z 9 lipca 2013 r. w sprawie ustalenia zasad wynagradzania i wynagrodzeń dla członków Zarządu PZU SA oraz akceptacji projektów umów o pracę dla Prezesa PZU SA i Członków Zarządu PZU SA.

²⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

²⁸ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

²⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

³⁰ Pismo z 14 grudnia 2018 r. BZA/68/2018/ZROS/ME.

³¹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

cza, iż nie podlega uchyleniu nawet wtedy, gdy pracownik wyrazi na to zgodę. Umowy obniżające wynagrodzenie mogły wywoływać skutki prawne dopiero od dnia ich podpisania. Oceny nielegalnego działania w tym zakresie nie zmienia fakt, iż Spółka nie dochodziła od tych osób zwrotu części otrzymanego wynagrodzenia w łącznej kwocie [...]³².

(akta kontroli str. 38, 72, 97, 127, 127, 141, 154, 170, 392, 420, 430, 451, 453, 462-463, 470, 807, 846)

- 2) W PZU wdrożono zasady wynagradzania zarządu dwa miesiące po terminie określonym w art. 21 ust. 1 *ustawy o wynagrodzeniach zarządu*. Skarb Państwa, jako podmiot uprawniony do wykonywania praw udziałowych był obowiązany podjąć działania mające na celu ukształtowanie i stosowanie w PZU zasad wynagradzania członków organu zarządzającego najpóźniej do dnia 29 czerwca 2017 r., tj. w dniu w którym WZ rozpatrywało i zatwierdzało sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2016.

Uchwałą z dnia 6 lipca 2017 r. Rada Nadzorcza PZU³³ ustaliła wynagrodzenie członków Zarządu oraz wzór umowy o świadczenie usług zarządzania. Następnie RN podjęła uchwały w sprawie upoważnienia do zawarcia z członkami Zarządu umów o świadczenie usług zarządzania z dniem 21 lipca 2017 r. Trzy tego rodzaju umowy zostały zawarte w dniu 7 sierpnia 2017 r., a dwie w dniu 31 sierpnia 2017 r.

Zdaniem Przewodniczącego RN opóźnienie wystąpiło ze względu na wniosek przedstawiciela największego akcjonariusza z dnia 28 czerwca 2018 r.³⁴, podczas NWZA podjęto uchwałę zmieniającą uchwałę z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu PZU SA³⁵. Dopiero na podstawie uchwały 38/2017 NWZA, RN mogła określić wzór umowy o świadczenie usług zarządzania, a następnie upoważnić Przewodniczącą Rady do zawarcia umów z członkami Zarządu.

(akta kontroli str. 213-230, 250-267, 285-305; 337-372; 552-639; 773-774, 801-802, 833-840, 843)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie stwierdzony w spółce przypadek działania niegospodarnego oraz naruszenie postanowień Kodeksu Pracy i *ustawy o wynagrodzeniach zarządu*.

OBSZAR

3. Pozostałe świadczenia wypłacane kadrze kierowniczej Spółki, w tym członkom Zarządu w latach 2011-2017

3.1. Wynagrodzenia dodatkowe (premie, nagrody) wypłacane kadrze kierowniczej, w tym członkom Zarządu Spółki

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą PZU wypłacała świadczenia pieniężne z tytułu nagrody rocznej oraz nagrody specjalne. W latach 2011-2012 członkowie Zarządu mogli

³² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

³³ Uchwała Nr URN/48/2017 RN z dnia 6 lipca 2017 r. dotycząca kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu.

³⁴ Wniosek z dnia 27 czerwca 2018 r. złożony przez reprezentującego Skarb Państwa Ministra, Członka Rady Ministrów w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

³⁵ Uchwała Nr 38/2017 WZ z dnia 29 czerwca 2017 r. zmieniająca uchwałę nr 4/2017 NWZ z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu PZU.

otrzymać nagrody roczne w wysokości nie wyższej niż 40%, zaś w 2013 r. podwyższono ten wskaźnik do poziomu 50-65% rocznego wynagrodzenia zasadniczego. Nagrody dla członków Zarządu były przyznawane w drodze uchwał Rady Nadzorczej, po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za poprzedni rok obrotowy oraz uzyskaniu absolutorium za okres pełnienia funkcji. Wysokość nagrody określano kwotowo w wysokości zbliżonej do maksymalnej przysługującej na podstawie umowy o pracę.

Z tytułu nagród rocznych w kontrolowanym okresie PZU wypłaciła w:

[...] ³⁶.

Ponadto w 2013 r. PZU wypłaciła nagrody specjalne, które zostały przyznane przez RN trzem członkom Zarządu w łącznej wysokości [...] ³⁷.

(akta kontroli str. 386-475)

Członkom najwyższej kadry kierowniczej PZU z tytułu świadczeń dodatkowych (premi) wypłaciła (poza członkami zarządu) w:

[...] ³⁸

Ponadto PZU wypłaciła trzy nagrody specjalne: w 2011 r. w kwocie [...] ³⁹.

(akta kontroli str. 382-386)

3.2. Odprawy przyznane i wypłacone członkom Zarządu i pozostałej kadrze kierowniczej Spółki w latach 2011-2017

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2017 PZU nie wypłacała odpraw członkom Zarządu, którzy rozwiązywali umowy o pracę. Umowy o pracę członków Zarządu nie zawierały zapisów w zakresie prawa do odprawy pieniężnej w związku z rozwiązaniem umowy o pracę innym niż wynikającym z przejścia na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy.

(akta kontroli str. 387-473)

3.3. Odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji przyznane i wypłacone członkom Zarządu i pozostałej kadrze kierowniczej Spółki w latach 2011-2017

Opis stanu faktycznego

Ze wszystkimi członkami Zarządu w dniu zawarcia umowy o pracę zawierano jednocześnie umowę o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej po ustaniu stosunku pracy, zgodne ze wzorem określonym w uchwałach RN. Umowy te przewidywały warunki przyznania odszkodowania za stosowanie zakazu oraz okres przez jaki miał obowiązywać.

Umowy z członkami Zarządu PZU zawierały zapisy odnoszące się do ochrony poufności informacji obejmujących m.in.: tajemnicy handlowej, danych organizacyjnych, danych marketingowych, projektów, koncepcji, prognoz, strategii, wyników badań, planów działalności, planów inwestycyjnych, know-how, danych o transakcjach z kontrahentami, informacji personalnych itp. Obowiązek zachowania tajemnicy obejmował okres od początku zatrudnienia do upływu 36 miesięcy od dnia ustania stosunku pracy. W przypadku czterech członków Zarządu dodatkowo odebrano

³⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

³⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

³⁸ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

³⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

zobowiązania o zachowaniu poufności informacji. Według Prezesa Zarządu⁴⁰ oświadczenia złożone przez członków Zarządu nie były obligatoryjne.

W latach 2011-2017 umowy o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej po ustaniu stosunku pracy zobowiązywały do powstrzymania się od prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec Spółki.

Odszkodowania z tytułu zachowania zakazu konkurencji były wypłacane w ratach miesięcznych z dołu w wysokości stanowiącej równowartość miesięcznego wynagrodzenia za pracę otrzymywanego przez pracownika w ostatnim miesiącu zatrudnienia, po złożeniu oświadczenia o zachowywaniu zakazu. W przypadku członków Zarządu odszkodowania wypłacano przez okres sześciu miesięcy, natomiast w przypadku stanowiska Prezesa był to okres 12 miesięcy.

(akta kontroli str. 28-378, 806)

W latach 2011-2017⁴¹ PZU wypłaciła odszkodowanie z tytułu zakazu konkurencji 12 spośród 21 członków Zarządu Spółki, z którymi rozwiązano umowy o pracę w:

[...] ^{42 43}.

(dowód: akta kontroli str. 387-473, 479, 834)

W latach 2012-2014 PZU nie wypłacała odszkodowań z tytułu zakazu konkurencji osobom zatrudnionym na najwyższych stanowiskach kierowniczych (bez członków Zarządu). W pozostałym okresie PZU wypłacała odszkodowania tym osobom z tytułu zakazu konkurencji:

[...] ⁴⁴

(dowód: akta kontroli str. 385-386, 773-801, 832)

3.4. Rekompensaty i inne świadczenia wypłacane członkom Zarządu i pozostałym członkom kierownictwa Spółki w latach 2011-2017

Opis stanu faktycznego

W okresie 2011-2015 PZU nie dokonywało wypłat ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy przysługujący członkom Zarządu. Każdorazowo byli obligowani do wykorzystania niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego w okresie wypowiedzenia umowy o pracę. Natomiast w latach 2016-2017 PZU wypłacała z tytułu ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy PZU w:

- 2016 r. trzem osobom wypłacono [...] ⁴⁵, odpowiednio za 5, 15 i 21 dni niewykorzystanego urlopu,
- 2017 r. trzem osobom wypłacono [...] ⁴⁶ odpowiednio za 20, 24 i 30 dni niewykorzystanego urlopu.

Wypłata ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy w 2017 r. wynikała z konieczności rozwiązania dotychczasowych umów o pracę z członkami Zarządu i zastąpienie ich umowami o świadczenie usług. Według Prezesa PZU⁴⁷ w okresie poprzedzającym

⁴⁰ Pismo z 12 grudnia 2018 r., BCM4/W-217/2018.

⁴¹ Do 30 czerwca 2017 r.

⁴² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

⁴³ Ostatni miesiąc świadczenia, którego wypłatę rozpoczęto w 2017 r.

⁴⁴ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

⁴⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

⁴⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

⁴⁷ Pismo z 26 listopada 2018 r., BZA/67/2018/ZROS/ME.

zawarcie z członkami Zarządu PZU porozumień rozwiązujących umowy o pracę RN Spółki nie przeprowadziła analizy stanu wykorzystania urlopów wypoczynkowych. Wypłata ekwiwalentu nastąpiła w związku z koniecznością wypełnienia obowiązku wynikającego z art. 171 §1 Kodeksu pracy. Wskazano w tym względzie, że przepisy prawa pracy, z zastrzeżeniem art. 167 Kp, nie przewidują możliwości zobowiązania pracownika do wykorzystania urlopu wypoczynkowego w terminie wskazanym przez pracodawcę w celu wykluczenia lub ograniczenia wypłaty ekwiwalentu pieniężnego. Natomiast w przypadku urlopu zaległego, art. 168 Kp dopuszcza ponadto możliwość jego wykorzystania przez pracownika do dnia 30 września następnego roku kalendarzowego. Dodatkowo, uwzględniając specyfikę działania Zarządu PZU SA oraz obowiązków nałożonych na poszczególnych jego członków ewentualne jednoczesne wykorzystanie urlopów wypoczynkowych, w okresie bezpośrednio poprzedzającym zawarcie porozumień o rozwiązaniu umowy o pracę, mogłoby przełożyć się na zakłócenie przebiegu procesu decyzyjnego w PZU SA.

(akta kontroli str. 387-473, 641-642, 723-724)

W przypadku jednego członka Zarządu, w 2011 r., zawarto aneks do umowy o pracę⁴⁸, który obejmował zwrot kosztów związanych z wynajmem mieszkania oraz zwrot kosztów przelotów z Warszawy do miejsca zamieszkania. PZU wypłaciła z tego tytułu kwotę w wysokości [...]⁴⁹ w 2011 r.

(akta kontroli str. 111, 400-402, 475, 503-504)

W 2011 r. PZU wypłaciła jednemu członkowi najwyższego kierownictwa:

- 1) odprawę w związku z rozwiązaniem umowy o pracę w kwocie [...]⁵⁰,
- 2) odprawę ustawową w kwocie [...]⁵¹,
- 3) odszkodowanie z tytułu skrócenia okresu wypowiedzenia w kwocie [...]⁵².

Powyższe świadczenia wynikały z porozumienia dotyczącego zwolnień grupowych zawartego 26 maja 2011 r. pomiędzy PZU, a związkami zawodowymi działającymi w Spółce.

Ponadto w 2011 r. Spółka wypłaciła [...]⁵³ wynagrodzenia dodatkowego jednemu pracownikowi z najwyższego kierownictwa. PZU⁵⁴ nie udzieliła odpowiedzi z jakiego tytułu dokonano wypłaty tego świadczenia, gdyż nie dysponuje stosownymi informacjami.

(akta kontroli str. 213-230, 250-267, 285-305; 337-372, 381-383, 385-386, 806-807, 810-830)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość.

Decyzje o zwolnieniu członków Zarządu ze świadczenia pracy⁵⁵ w okresie wypowiedzenia bez zobowiązania tych osób do wykorzystania urlopu wypoczynkowego w tym okresie było działaniem niegospodarnym. Zobowiązywało to Spółkę do wypła-

⁴⁸ Aneks nr 1 do umowy o pracę z 16 maja 2011 r. podpisany 8 czerwca 2011 r.

⁴⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

⁵⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

⁵¹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

⁵² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

⁵³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

⁵⁴ Pismo z 12 grudnia 2018 r., BCM4/W217/2018.

⁵⁵ Art. 36² *Kodeksu pracy*.

ty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy. W 2016 r. wystąpiły trzy przypadki wypłaty ekwiwalentu za niewykorzystany urlop przy jednoczesnej zapłacie wynagrodzenia z tytułu zwolnienia ze świadczenia pracy. We wszystkich tych przypadkach okres wypowiedzenia wynikający z umowy o pracę wynosił trzy miesiące. Łączna kwota wypłat z tytułu ekwiwalentu za urlop wyniosła [...] ⁵⁶. Według Prezesa PZU nie są znane przyczyny zwolnienia pracowników z obowiązku świadczenia pracy bez wykorzystania urlopu wypoczynkowego ponieważ osoby które podejmowały te decyzje nie pracują już w Spółce.

W ocenie NIK, przed zwolnieniem pracownika z obowiązku świadczenia pracy do upływu okresu wypowiedzenia pracodawca powinien udzielić przysługującego mu urlopu, który pracownik jest obowiązany wykorzystać w okresie wypowiedzenia umowy o pracę ⁵⁷. Dzięki udzieleniu pracownikowi urlopu w okresie wypowiedzenia pracodawca unika obowiązku wypłaty ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w momencie rozwiązania stosunku pracy, co obniża koszty z tym związane.

(akta kontroli str. 39-40, 60-61, 86-87, 395-396, 414-415, 422-423, 806)

OCENA CZĄSTKOWA

W badanym obszarze stwierdzono działanie niegospodarne polegające na wypłacie ekwiwalentów za urlop wypoczynkowy w przypadku jednoczesnego zwolnienia pracowników ze świadczenia stosunku pracy. Spowodowało to konieczność wypłaty [...] ⁵⁸ w 2016 r.

OBSZAR

4. Zakres wymiany kadr na stanowiskach kierowniczych Spółki, w tym na stanowiskach członków Zarządu

Opis stanu faktycznego

Zmiany personalne na stanowiskach członków Zarządu oraz kadry kierowniczej wynikały głównie z rezygnacji z pełnionej funkcji. W jednym przypadku członkowi Zarządu wygasł mandat oraz jeden został odwołany z pełnionej funkcji.

(akta kontroli str. 27-372, 640-641)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność PZU w kontrolowanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 *ustawy o NIK*, wnioskuje o zapewnienie wykorzystywania przez pracowników urlopu wypoczynkowego w okresie wypowiedzenia pracy.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

⁵⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

⁵⁷ Art. 167¹ *Kodeksu pracy*.

⁵⁸ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PZU.

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do Wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 31 stycznia 2019 r.

Kontroler:

(-)Agnieszka Siwczyk
Inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
p.o. Dyrektora
(-)Sławomir Grzelak

.....
Podpis

.....
Podpis